

Nr 264.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående krigstidshjälp under år 1917 åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst; given Stockholms slott den 16 april 1917.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

a) för beredande under år 1917 av krigstidshjälp åt f. d. befattningshavare i statens tjänst — avskedade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare därunder icke inbegripna — vilka vid ingången av år 1917 äro berättigade till pension eller därmed jämförligt årligt understöd, som av Konung och riksdag till siffran bestämts eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, å extra stat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 500,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 låta utbetala vad som för ändamålet erfordras;

b) förklara, att krigstidshjälpen skall till varje dylik f. d. befattningshavare utgå med ett belopp av 100 kronor, under iakttagande dels att hans nu ifrågavarande krigstidshjälp samt pensions- och understödsförmåner icke må tillhoppa överstiga 1,300 kronor för år räknat och dels att från åtnjutande av dylik hjälp undantages ej mindre f. d. befattningshavare, som under år 1917 har att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 1,200 kronor, hustrus taxering däri inberäknad, än även gift kvinnlig f. d. befattningshavare, vars man lever; samt

c) medgiva, att krigstidshjälpen må till vederbörande f. d. befattnings-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 1 saml. 225 häft. (Nr 264.) 1

havare eller, om han under året avlidit, till hans stärbhus på en gång utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Conrad Carleson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 april
1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Carleson, anförde efter gemensam beredning med cheferna för samtliga övriga departement följande:

Vid 1916 års riksdag hemställde enskilda motionärer, »att riksdagen måtte besluta, att ett krigstidstillägg må utgå för år 1916 (eventuellt först för 1917) jämväl till de f. d. statstjänare, som åtnjuta pension eller understöd, vars sammanlagda belopp icke överstiger 800 kronor per år, att utgå enligt följande grunder:

åt pensionär eller understödstagare, vilkas pension eller understöd icke överstiger 400 kronor per år, utbetalas en krigstidshjälp av 120 kronor;

*Motion vid
1916 års
riksdag.*

åt den, vars pension eller understöd överstiger 400 men ej 500 kronor, 100 kronor;

åt den, vars pension eller understöd överstiger 500 men ej 600 kronor, 80 kronor;

åt den, vars pension eller understöd överstiger 600 men ej 700 kronor, 60 kronor;

samt åt den, vars pension eller understöd överstiger 700 men ej 800 kronor, 50 kronor.»

*Riksdagens
beslut.*

Riksdagen ansåg det icke kunna förnekas, att de pensioner, som utginge till här avsedda pensionärer, under då rådande förhållanden i de flesta fall icke kunde anses tillräckliga för bestridande av deras levnadskostnader, vadan enligt riksdagens mening motionärernas framställning vore synnerligen behjärtansvärd.

Ett beslut i motionens syfte syntes emellertid böra föregås av en allsidig utredning, huruvida och i vad mån någon pensionsförhöjning kunde anses böra beredas pensionstagare, vilka uppbure låga pensioner, i varje fall dock icke andra än dem, som visades vara i behövande omständigheter. Som motionärerna emellertid icke framlagt några kostnadsberäkningar och det icke varit möjligt för riksdagen att då verkställa någon utredning härutinnan, ansåg riksdagen denna utredning lämpligen böra ske genom Eders Kungl. Maj:ts försorg.

Under sådana förhållanden ansåg sig riksdagen icke kunna tillmötesgå motionärernas framställning i vidare mån, än att riksdagen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 8 juni 1916 anhöll, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och i vad mån någon höjning av pensionsbeloppen för sådana pensionstagare, som uppbure låga pensioner och styrkte sig vara i behövande omständigheter, kunde anses av rådande förhållanden betingad, samt därefter till riksdagen, om möjligt redan år 1917, framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

*Remiss till
lönereglerings-
kommittén.*

Vid föredragning den 21 juni 1916 av riksdagens berörda skrivelse fann Eders Kungl. Maj:t gott anbefalla löneregleringskommittén att verkställa ifrågavarande utredning samt till Eders Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill densamma kunde giva anledning.

*Till kommittén
överlämnade
framställ-
ningar.*

För att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande har kommittén därefter fått till sig överlämnade åtskilliga framställningar, för vilka jag till en början tillåter mig redogöra.

Förre kronolänsmannen W. Luthander har i en till statsministern ingiven och till finansdepartementet överlämnad framställning anhållit, att dyrtidstillägg genom regeringens försorg måtte beredas jämväl statens pensionstagare;

J. O. Björklund m. fl., enligt uppgift kommitterade för efter äldre bestämmelser pensionerade befattningshavare vid postverket, hemställa om bekommande under nu rådande dyrtid av en pension, till belopp lika med den lägsta pension, som enligt nu gällande bestämmelser utgår till postvaktmästare m. fl. med sökandena jämnställda postmän;

f. d. vaktkonstapeln vid fångvården Sven Schytt anhåller om dyrtidstillägg till honom tillkommande pension;

föreningen för tjänstemän av högre grad vid statens järnvägar hemställer, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga erforderlig åtgärd för beredande av skälig pensionsfyllnad åt förut statsanställda pensionstagare med obligatoriskt delägarship i statsunderstödda pensionsinrättningar;

Sveriges tullmannaförenings styrelse hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte till 1917 års riksdag framlägga förslag om dyrtidstillägg åt de på tullverkets pensionsstat uppförda pensionärer, som innehaft tjänster av lägre grad;

Håkan Andersson m. fl. pensionerade daglönare vid marinen anhålla, att någon krigstidshjälp måtte varda dessa beviljad;

sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona begär — för den händelse väckt fråga om förbättrade pensionsvillkor för sjöunderofficerare icke kan föreläggas 1917 års riksdag — »ett tillfälligt pensionstillägg så stort, att det tillsammans med nu utgående pensionsbelopp komme att för flaggunderofficer utgöra 1,500 kronor och för underofficer av 2. gr. 1,300 kronor; samt slutligen att, då pensionsfrågan bliver löst, alla då pensionerade måtte få komma i åtnjutande av de förmåner, som i de nya pensionsbestämmelserna komma att stipuleras»;

f. d. flaggunderofficeren J. A. Lundgren m. fl., för pensionerade underofficerare och vederlikar vid marinen, anhålla, att till 1917 års riksdag måtte avlåtas proposition om ett tillfälligt understöd såsom dyrtidstillägg åt petitionärerna;

f. d. kronojägarna Carl Anderholm, Erik Niklas Nilsson och E. W. Mörk begära förhöjning av dem tillkommande pensionsbelopp;

f. d. trafikinspektören P. O. G. Hjelm m. fl. förutvarande befattningshavare vid statens järnvägar hemställa, att dyrtidstillägg må tilldelas »statsbanepensionärerna».

Yttrande av
statskontoret.

Statskontoret har den 6 maj 1916 avgivit infortrat underdånigt utlåtande över ovanberörda framställning från föreningen för tjänstemän av högre grad vid statens järnvägar och därvid anført, att, på sätt statskontoret framhållit vid flera föregående tillfällen, då fråga väckts om förhöjning av redan utgående pensioner, den statstjänare, som vid avgången från sin tjänst kommit i åtnjutande av pension till belopp, som författningsenligt skall utgå, måste anses icke hava något som helst befogat anspråk på ytterligare underhåll från staten, och vid denna princip syntes det statskontoret vara av stor vikt att fasthålla. Bortsett från några få fall, där på grund av personliga omständigheter eller andra särskilda förhållanden pensionsförhöjning beviljats, hade avvikelser från nämnda princip icke heller förekommit under annan form än såsom tillfälligt understöd att efter prövning av behovet i varje särskilt fall utgå till pensionärer, vilkas pensionsbelopp avpassats efter äldre stater eller äldre pensioneringsgrunder, som sedermera ändrats såsom ledande till för låga pensionsbelopp.

Även om det givetvis icke kunde förnekas, att utgående pensioner i allmänhet under nuvarande dyrtid icke försloge till täckande av levnadskostnaderna i samma omfattning som under normala förhållanden och att säkerligen mången pensionär även bland dem, vilkas pensionsbelopp vore jämförelsevis ganska stora, under nuvarande förhållanden hade det mycket bekymmersamt, så förefölle det likväl statskontoret icke tillrådligt att, såsom med ifrågavarande framställning syntes vara avsett, bereda statens alla pensionärer det ytterligare understöd, som skulle motsvara nuvarande förhållanden. En sådan åtgärd skulle icke blott innebära ett avsteg från en riktig princip, utan även helt säkert medföra högst betydliga kostnader, vartill medel icke kunde antagas nu stå till förfogande. Enligt statskontorets mening funnes icke anledning att frångå den principiella ståndpunkt, som hittills intagits, och ansåg sig statskontoret därför böra hemställa, att framställningen icke måtte till någon Eders Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Emellertid ville statskontoret erinra, att statskontoret i sammanhang med avstyrkande av gjorda framställningar om tillfällig pensionsförbättring för f. d. underofficerare vid marinen m. fl. i underdåniga utlåtanden den 11 mars 1916 framhållit, att, om billigheten skulle anses bjuda att på ett eller annat sätt tillgodose då ifrågavarande pensionärer, frågan måste bedömas i sammanhang med liknande framställningar från andra håll, och att en allsidig utredning borde verkställas till uttrönande om och i vilken mån tillfällig pensionsförhöjning kunde anses böra tillkomma pensionär.

Domänstyrelsen, som yttrat sig över förenämnda f. d. kronojägarers framställningar, har förklarar sig anse, att under nu rådande förhållanden en någorlunda sorgfri existens ej kan ernås under en årlig inkomst av 750 kronor, och har styrelsen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen bevilja ett förslagsanslag av 10,000 kronor att utgå under år 1917 för utdelande av tillfälligt understöd åt sådana pensionerade kronojägare, som erhållit avsked med pension till belopp understigande 750 kronor, under villkor, att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt att i avseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans överstiga 750 kronor.

*Yttrande av
domän-
styrelsen.*

Innan jag går vidare, anhåller jag att få, med ledning av löne- regleringskommitténs utlåtande i ärendet, lämna en uppgift å de institutioner, genom vilkas försorg pensioner och understöd åt f. d. stats- tjänare för närvarande utbetalas, samt en kortfattad redogörelse för de bestämmelser, som för utbetalningen lända till efterrättelse.

*Redogörelse
för vissa nu
gällande
pensionerings-
bestämmelser.*

Civila tjänst innehavare i allmänhet.

Genom kungl. kungörelsen den 17 december 1914 med föreskrifter angående de medel, av vilka pensioner, som jämlikt lagen angående *civila tjänst innehavares* rätt till pension, beviljats eller komma att beviljas, skola utgå m. m., har förordnats, *dels* att de pensioner, som med tillämpning av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension beviljats eller komma att beviljas, skola utgå:

till tjänst innehavare vid lotsstyrelsen och lotsverket av det för sådant ändamål i pensionsstaten för lotsstyrelsen och lotsverket upptagna förslagsanslag;

till tjänst innehavare vid poststaten av postmedlen;

till tjänst innehavare vid försäkringsinspektionen av reservationsanslaget till upprätthållande av sistnämnda ämbetsverks verksamhet;

till tjänst innehavare vid statens vattenfallsverk av vederbörande verks medel;

till tjänst innehavare vid tullverket av det i tullverkets utgiftsstaten upptagna förslagsanslaget till pensionsstaten för avskedade tjänst innehavare;

till tjänst innehavare vid patent- och registreringsverket av reservationsanslaget till upprätthållande av sistnämnda ämbetsverks verksamhet;

till de tjänst innehavare vid domänförvaltningen, vilkas pensioner beviljats efter 1912 års början, av statens domäners fond; samt

till övriga tjänst innehavare av särskilt anvisat anslag till pensionering av civila tjänst innehavare;

dels ock att de medel, den fond eller det anslag, från vilka pensionerna sålunda utbetalts, skall beredas gottgörelse från den i 11 § av förenämnda lag omnämnda fond för pensionering av civila tjänst innehavare med belopp, svarande mot pensionsfondens efter den fördelningsgrund, som av Kungl. Maj:t blivit eller kan varda fastställd, uträknade andel i pensionsutgifterna.

Lotsverket.

Beträffande pensioneringen av *lotsstyrelsens samt lotsverkets* personal hänvisar jag till de bestämmelser härom, för vilka finnes redogjort i det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 228 till 1914 års senare riksdag fogade statsrådsprotokoll (sid. 201—225) ävensom till samma riksdags skrivelse nr 5 B (sid. 28—31 och 46—48).

De pensioner, som från och med år 1915 beviljats eller komma att beviljas lotsstatens personal, utbetalas genom lotsstyrelsen, men pensioner, beviljade före denna tid, genom flottans pensionskassa.

I sammanhang härmed bör erinras om följande.

Enär statens kostnader, även vad pensioneringen anginge, för lots- och fyrinrättningen — för vars uppehållande särskilda avgifter lagts å sjöfarten — borde framträda utan sammanblandning med dylika kostnader för andra statens verk och inrättningar, beslöt 1914 års senare riksdag, att från femte huvudtitelns förslagsanslag till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna m. m. skulle dels under rubrik övergångs- och indragningsstat och dels under rubrik pensionsstat få gäldas samtliga kostnader för nu ifrågasvarande personals pensionering.

I det för år 1915 beviljade anslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna m. m. upptogs övergångs- och indragningsstaten samt pensionsstaten såsom specialanslag, den förra staten i form av bestämt anslag av 31,430 kronor samt pensionsstaten med 265,000 kronor, därav 50,000 kronor såsom förslagsanslag till pensionering av lotsstyrelsens och lotsverkets personal i enlighet med bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension, samt 199,000 kronor såsom förslagsanslag till pensionering genom flottans pensionskassa av lotsstyrelsens och lotsverkets personal.

Postverket.

Intill 1899 års slut utgingo pensionerna till *postverkets* tjänstemän och betjänte på det sätt, att från civilstatens pensionsinrättning utbetalades så stor del av det årliga pensionsbeloppet, som den pensionerade ägde att från samma pensionsinrättning åtnjuta, samt att från postverkets pensionsstat utgick återstående del av det pensionsbelopp, motsvarande lönen, som enligt Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall skulle tillkomma den pensionerade. Tjänstemännen, även de av lägre grad — förutvarande betjänte — voro nämligen enligt förutvarande bestämmelser ovillkorligen pliktiga att deltaga i pensionsinrättningen och till densamma erlägga stadgade avgifter. Dessa avgifter, som utgingo så länge tjänsten innehades, tillgodofördes pensionsinrättningens s. k. tjänstemannafond, från vilken ock skulle bestridas utgifterna för tjänstemännens pensionering.

Det pensionsbelopp, som utbetalades från civilstatens pensionsinrättning till en var av de pensionerade, utgick givetvis med betydligt lägre belopp än den pensionerade ansågs böra åtnjuta på grund av sin förut innehavda tjänst: och därför erhöll den pensionsberättigade fyllnadspension från postverket.

Genom nådigt brev till generalpoststyrelsen den 9 juni 1899 meddelade Kungl. Maj:t, att riksdagen på grund av Kungl. Maj:ts framställning medgivit, att till poststaten hörande tjänst innehavare, vilken efter ingången av år 1900 avginge ur tjänsten, finge, därest de för rätt till pension av staten stadgade villkor blivit behörigen uppfyllda, av postmedlen utbekomma jämväl den del av pensionsbeloppet, vilken enligt förut gällande bestämmelser eljes bort erhållas från civilstatens pensionsinrättning.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 december 1907 har civilstatens pensionsinrättning ombildats till en änke- och pupillkassa, vars ändamål enligt det samma

dag utfärdade reglementet är att bereda pension åt änkor och barn efter tjänstinnehavare, vilka enligt reglementet äro skyldiga att vara delägare i kassan. Civilstatens pensionsinrättnings tjänstemannafond står på grund härav nu under förvaltning av nämnda kassas direktion. F. d. tjänstinnehavare vid postverket, som avgått ur tjänsten före år 1900, erhålla alltså sina pensioner dels från civilstatens änke- och pupillkassa, dels från postverket, men övriga pensionerade funktionärer vid postverket uppbära sina pensioner uteslutande från nämnda verk.

Försäkringsinspektionen har så nyligen (år 1904) trätt i verksamhet, att någon befattningshavare därstädes ännu icke hunnit bliva pensionerad. Försäkringsinspektionen.

Likartat lär, enligt vad jag inhämtat, förhållandet vara i fråga om *statens vattenfallsverk*. Statens vattenfallsverk.

I 1916 års utgiftsstat för statens vattenfallsverk finnas visserligen upptagna belopp till pensioner, men dessa belopp avse pensioner till förut i enskild tjänst varande befattningshavare, vilkas pensionering staten vid övertagande av Trollhätte kanal och Södertälje kanal iklätt sig. Vattenfallsstyrelsen har visserligen i annat sammanhang förordat, att jämväl dessa pensionärer måtte komma i åtnjutande av någon pensionsförhöjning; men då de icke äro f. d. statstjänare, hava de ansetts i detta sammanhang icke kunna komma i beaktande.

Tullverkets förslagsanslag till pensionsstaten för avskedade tjänstinnehavare är ställt till generaltullstyrelsens disposition, och pensionerna i fråga utbetalas genom generaltullstyrelsens försorg. Tullverket.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 45 till 1914 års förra riksdag (nr 54 till 1914 års senare riksdag) angående driftkostnader under år 1915 för *statens domäner* framhölls, att statens kostnader för pensionering av tjänstinnehavare vid statens järnvägar ävensom vid postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk utginge av vederbörande affärsfonder såsom tillhörande deras driftkostnader och att samma förhållande borde äga rum beträffande statens domäners fond, som inrättats och från och med den 1 januari 1912 förvaltades av domänstyrelsen. Statens domäner.

I anledning av denna proposition beslöt riksdagen, att de pensioner, som med tillämpning av gällande lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension efter 1912 års början beviljats eller komma att beviljas domänförvaltningens personal, skola från och med år 1915 utgå från statens domäners fond.

Pensioner till f. d. tjänstinnehavare vid domänförvaltningen utbetalas alltså till de funktionärer, som pensionerats efter 1912 års början, från statens domäners fond genom domänstyrelsens försorg, men till övriga f. d. tjänstinnehavare vid domänförvaltningen från tionde huvudtitelns anslag till pensionering av civila tjänstinnehavare genom statskontoret eller länsstyrelserna.

Befattningshavare som icke falla under den civila pensionslagen.

Enligt 2 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, sådan denna paragraf lyder enligt lagen den 15 augusti 1913, äger denna lag icke tillämpning i fråga om statsråds-, justitieråds- och regeringsråds-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 1 saml. 225 häft. (Nr 264.) 2

ämbete, civil tjänst med pensionsrätt i arméns eller flottans pensionskassa, tjänst vid telegrafverket eller statens järnvägstrafik, ej heller i fråga om befattning, som är uteslutande prästerlig, utan gälla i avseende å dem vad i fråga om pension är eller framdeles varder stadgat.

Statsrådsamt justitie- och regeringsråd. *Statsråden* samt *justitie- och regeringsråden* komma, med hänsyn till pensionernas belopp, i detta sammanhang icke i beaktande.

Telegrafverket. För befattningshavare vid *telegrafverket* finnes inrättad en särskild pensionsinrättning, telegrafverkets pensionsinrättning, som förvaltas av direktionen över telegrafverkets pensionsanstalter. Enligt § 8 i nådiga reglementet för telegrafverkets pensionsinrättning den 17 juni 1908 äger pensionstagare att lyfta sin pension hos direktionen eller vid den telegrafverkets station, han vid anmälan om pensionsbrevets utbekommande uppgivit.

Statens järnvägar. Pensionerna till f. d. tjänst innehavare vid *statens järnvägar* utbetalas enligt 15 § i lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar genom järnvägsstyrelsens försorg.

Armén. Beträffande det militära pensionsväsendet gäller, att f. d. officerare och underofficerare samt deras vederlikar vid *armén* erhålla sina pensioner från arméns pensionskassa, men avskedad manskap sina pensioner, benämnda gratial eller underhåll, från Vadstena krigsmanshuskassa (bildad av de inkomster, som varit anslagna till det av Konung Gustaf II Adolf inrättade krigsmanshuset i Vadstena).

Underhållet till avskedad manskap utbetalas genom vederbörande regementes kassaförvaltning. Bestämmelserna härom återfinnas huvudsakligen i kungl. kungörelse den 6 oktober 1905, angående utbetalandet av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, och arméförvaltningens civila departements därav föranledda skrivelse den 26 april 1910.

Berättigad till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa är en var av det indelta manskapet, som vid avskedstagandet uppnått 25 tjänstår eller som under krig eller tjänstgöring i fredstid ådragit sig sådan kroppsskada eller sjuklighet, att han blir oförmögen till krigstjänst. Vid de förra värvade trupperna gällde i allmänhet samma bestämmelse, dock att pensionsrätten inträdde vid 40 levnads- och 20 tjänstår men vid Värmlands fältjägarkår och för manskapsunderbefalet vid Skånska husar-, Skånska dragon- och Norrlands dragonregementen efter 45 levnads- och 25 tjänstår. Framdeles kommer allt arméns fast anställda manskap att utgöras av volontärer, i huvudsak avsedda att bereda tillgång till besättande av underbefälsbeställningarna. Volontärerna anställas medelst kontrakt, gällande för viss tid, i regel mellan 2 och 4 år, och en volontär får i allmänhet icke kvarstå längre tid än till den 1 november det år, under vilket han uppnår 6 tjänstår eller fyller 28 år.

De till 1914 års utgång gällande bestämmelserna om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa finnas relaterade i Kungl. Maj:ts proposition nr 188 till 1914 års senare riksdag angående förhöjning i gratialen åt avskedad manskap vid armén. I denna proposition hade vid föresläende av pensionsbeloppen jämväl redogjorts för de fördelar, som genom lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring beretts åldringar och invalider. På grund av riksdagens beslut i anledning av propositionen

har Kungl. Maj:t genom nådig kungörelse den 6 november 1914 angående förhöjning i gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, som trätt i kraft den 1 januari 1915, förordnat

att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för dåvarande och blivande underhållstagare, vilka uppnått en ålder av 60 år, skall utgå med 100 kronor;

att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för underhållstagare, som är född tidigare än den 1 januari 1847, skall utgå med 200 kronor;

att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för underhållstagare, som är född 1847, skall utgå med 125 kronor;

att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för underhållstagare, som är född 1848, skall utgå med 110 kronor;

dock att underhållstagare, som redan enligt gällande bestämmelser äger åtnjuta gratial till högre belopp än det, som enligt ovanstående skulle tillkomma honom, skall äga tillgodonjuta det högre beloppet;

att korpraler och vice korpraler ävensom vaktmästare vid intendenturkåren fortfarande skulle åtnjuta de till dem enligt vid tiden för kungörelsens utfärdande gällande bestämmelser efter erhållet avsked utgående tillägg till de för avskedade soldater bestämda gratialen från Vadstena krigsmanshuskassa; samt

att såsom begravningshjälp efter avliden underhållstagare skall från Vadstena krigsmanshuskassa utgå ett belopp av 30 kronor.

Från den s. k. invalidhusfonden utdelas årliga gratifikationer till avskedade militärer. Ansökan om gratifikation, vilken gives blott för ett år i sänder, ingives till Kungl. Maj:t, och vid ansökningen fogas bland annat intyg, som kunna styrka den sökandes behov av understöd. Gratifikationernas belopp har i allmänhet växlat mellan 15 och 30 kronor men i enstaka undantagsfall uppgått till 35—250 kronor.

Marinens personal — både officerare, underofficerare och manskap — uppbär sina pensioner från flottans pensionskassa. De till 1914 års utgång gällande bestämmelserna om pensioner till avskedade båtsmän och marinsoldater (d. v. s. soldater, som tillhört det på 1870-talet upplösta marinregementet) finnas relaterade i Kungl. Maj:ts proposition nr 240 till 1914 års senare riksdag angående förhöjning i pensioner, som från flottans pensionskassa utgå till avskedat manskap m. m. (sid. 4.)

Kungl. Maj:ts i berörda proposition framställda förslag var grundat på betänkande och förslag av sakkunniga, vilka jämlikt nådiga beslut den 3 september 1912 och den 12 december 1913 tillkallats för att inom lant- och sjöförsvardepartementen biträda med utredning och avgivande av förslag till ifrågasatt höjning av de till avskedat manskap vid armén och marinen från Vadstena krigsmanshuskassa och flottans pensionskassa utgående underhåll och pensioner. I anledning av den kungl. propositionen medgav riksdagen samma förhöjning i pension från flottans pensionskassa för avskedad båtsman eller marinsoldat som för avskedat manskap vid armén, varefter Kungl. Maj:t den 30 oktober 1914 utfärdade kungörelse angående förhöjning i pensioner, som från flottans pensionskassa utgå till avskedade båtsmän och marinsoldater m. m., i överensstämmelse med berörda riksdagsbeslut.

I 5 § av lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring är stadgat, att vid bestämmandet av årsinkomst enligt 7 § i lagen om allmän pensionsförsäkring hänsyn icke skall tagas till understöd från Vadstena krigsmanshuskassa, genom flottans pen-

Marinen.

sionskassa utgående pensioner till avskedade båtsmän och marinsoldater eller gratifikationer och pensioner från invalidhusfonden.

Båtsmännen, flottans indelta manskap, utgjorde förr huvudbeståndsdelen av flottans manskap. Båtsmanshället sattes emellertid enligt beslut av 1887 års riksdag på vakans. Någon rekrytering av båtsmanskåren äger alltså ej längre rum, och vakanssättningen beräknades vara avslutad till den 1 januari 1896, något som emellertid ej gått i uppfyllelse. Den 1 januari 1916 funnos dock, enligt upplysning å statskontorets riksbokslutsbyrå, blott 39 båtsmän i tjänst.

Hospitalen. Slutligen bör erinras, hurusom å *hospitalens* stater för år 1917 finnas uppförda årliga understöd å 81 f. d. befattningshavare vid hospitalen.

Då beloppen av dessa understöd bestämmas av medicinalstyrelsen, som jämväl lär äga rätt att höja beloppen, finner jag mig i detta sammanhang icke hava någon anledning att närmare ingå i bedömande av frågan om behovet av ytterligare understöd å dessa f. d. befattningshavare.

Extra anslag för tillfälliga understöd å f. d. statstjänare. I sammanhang härmed bör erinras, hurusom Eders Kungl. Maj:ts statsverkspropositionen till 1917 års riksdag föreslagit riksdagen att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad under närmast föregående år ågt rum, å extra stat för år 1918 under tionde huvudtiteln uppföra

dels ett förslagsanslag av 17,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd å avskedade underofficerare och vederlikar vid armén, under villkor:

att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrkt sig vara i behövande omständigheter och före år 1902 erhållit avsked med pension från arméns pensionskassa eller, på grund av punkt 8 i cirkuläret den 22 juni 1877, från allmänna indragningsstaten, samt

att i avseende å understödets belopp iakttages, att för den, vilkens pension och fyllnadspension icke uppgå till 200 kronor, understödet icke må tillsammans med pensionen och fyllnadspensionen överstiga 300 kronor, och att till annan pensionär understöd icke må utgå med högre belopp än 100 kronor eller tillsammans med pension och fyllnadspension överstiga 600 kronor;

dels ett förslagsanslag av högst 911 kronor för utdelande av tillfälligt understöd å f. d. förrådsvaktmästare, under villkor:

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt

att understödet för en var bestämmes till sådant belopp, att det jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 300 kronor;

dels ett förslagsanslag av 18,480 kronor för utdelande av tillfälliga understöd å f. d. förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga dag-

lönare vid marinen, vilka pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som meddelats genom nådiga kungörelsen den 25 november 1910, under villkor:

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt

att understödet bestämmes för den, som, utan att erhålla invalidunderhåll, i pension från flottans pensionskassa uppbär mindre än 200 kronor årligen, till det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen tillsammans skola uppgå till 300 kronor, för den, som i sådan pension eller i dylik pension jämte invalidunderhåll åtnjuter tillhopa från och med 200 till och med 307 kronor årligen, till 100 kronor samt för den, som i sådan pension bekommer 400 kronor eller 500 kronor årligen, till 50 kronor;

dels ett förslagsanslag å 9,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt sådana f. d. befattningshavare vid lotsverket, som pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som med 1915 års ingång blivit tillämpliga å personalen vid lotsverket, under villkor:

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter; samt

att understödet bestämmes till 100 kronor, dock att understödet för den, som i pension jämte pensionsförhöjning uppbär mindre än 250 kronor årligen, skall utgå med det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen jämte pensionsförhöjningen tillsammans skola uppgå till 350 kronor, samt att understödet tillsammans med pensionen jämte pensionsförhöjningen icke i något fall må överstiga 550 kronor; och

dels ett förslagsanslag av 2,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, under villkor att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter och antingen erhållit avsked med pension från allmänna indragningsstaten till belopp understigande 500 kronor eller ock under år 1908 erhållit avsked med avkortad pension från anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare, samt att i avseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans överstiga 500 kronor.

Löneregleringskommitténs i ärendet den 23 januari 1917 avgivna utlåtande är av följande lydelse:

»En statstjänare, som vid avgången från sin tjänst kommit i åt-

Löneregleringskommitténs utlåtande.

njutande av pension till författningsenligt belopp, har hittills icke ansetts äga befogat anspråk på ytterligare underhåll från staten.

Vid denna grundsats synes det löneregleringskommittén vara av vikt att framdeles som hittills fasthålla.

Bortsett från några få fall, där på grund av personliga omständigheter eller andra särskilda förhållanden förhöjning av pension beviljats, har avvikelser från nämnda princip icke heller förekommit under annan form än såsom tillfälligt understöd att, efter prövning av behovet i varje särskilt fall, utgå till pensionärer, vilkas pensionsbelopp avpassats efter äldre stater eller äldre pensioneringsgrunder, som sedermera ändrats såsom ledande till för låga pensionsbelopp.

Emellertid hava i följd av världskriget förhållandena i vårt land blivit sådana, att de åt f. d. statstjänare utgående, efter normala levnadskostnader avpassade pensionerna i många fall måste anses otillräckliga för de oundvikligaste utgifternas bestridande.

Då pensionärerna i det stora flertalet fall torde få antagas vara oförmögna att genom arbete i någon större mån bidra till sitt uppehälle, är det givet, att många av dem för närvarande befinna sig i nödläge, ur vilket de endast genom det allmännas mellankomst kunna frigöra sig.

Visserligen har staten redan på åtskilliga sätt, exempelvis genom tillhandahållande av livsmedel till nedsatt pris samt genom skattelindringar, sökt hjälpa de mindre bemedlade att komma över dyrtidens hårdaste verkningar, men det är uppenbart, att dessa åtgärder endast i ringa mån kunnat motväga den under de senaste åren inträffade oerhörda stegringen i priset på allt vad till livets nödtorft hör. Det synes därför kommittén, som borde statsverket icke undandraga sig att, i huvudsaklig anslutning till den av motionärerna i ämnet uttalade mening, träda hjälpande emellan genom tillfälliga, direkta penningunderstöd åt f. d. statstjänare med låga pensioner.

Tvivelsutan har den dyra tiden försatt många enskilda, till produktiv verksamhet oförmögna personer i en ställning ännu svårare än den f. d. statstjänare med låga pensioner i allmänhet intaga. Staten lär emellertid icke vara i stånd att effektivt bispringa alla, som behöva hjälp, men en särskild förpliktelse synes dock åligga staten att lämna hjälp åt de mest behövande bland dem, som direkt ägnat sina krafter åt dess tjänst.

Vid bedömandet av den omfattning, i vilken dylik tillfällig hjälp må lämnas, bör beträffande arméns och flottans pensionerade manskap

enligt kommitténs förmenande hänsyn tagas till följande omständigheter.

Underhållet från Vadstena krigsmanshuskassa är mera att anse såsom ett tillskott till livsuppehållet än såsom en pension i vanlig mening. Anledningen härtill är klar. Den tjänstgöring de indelta soldaterna fullgjort har, såsom i Kungl. Maj:ts proposition nr 188 till 1914 års senare riksdag framhållits, i allmänhet ej upptagit dem större del av året än att de kunnat ägna sig åt annan verksamhet, och de kunna därför näppeligen på grund av sin tjänstgöring anses berättigade till en verklig pension, tillräcklig för deras uppehälle vid avgången ur tjänsten.

Båtsmännen hava i avseende på anställning och avlöningsförmåner varit väsentligen likställda med arméns indelta soldater. De hava i medeltal tjänstgjort endast fyra månader om året. Att bereda dem vid uppnådd föreskriven levnads- och tjänstålder pension i egentlig mening torde därför, enligt vad förutnämnda sakkunniga jämväl framhållit, icke hava varit av statsmakterna avsett.

Härtill kommer, att flertalet av ifrågavarande underhållstagare uppburit den huvudsakliga ersättningen för sin tjänstgöring vid armén och flottan icke av staten utan av vederbörande rust- och rotehållare och att deras anställning i huvudsak vilat på avtal mellan dem samt rust- och rotehållarna.

Vid nu anförda förhållanden och på grund därav att riksdagen så nyss som år 1914 beviljat underhållstagare av dessa kategorier ävensom f. d. marinsoldater en väsentlig höjning i understöden, anser sig kommittén i detta sammanhang icke hava anledning att räkna med nämnda avskedade manskap vid armén och marinen.

För att kunna bedöma frågan ur ekonomisk synpunkt har kommittén, med ledning av tillgängliga uppgifter i länsstater, räkenskaper, liggare och dylika handlingar — under iakttagande av vad som nyss anförts beträffande manskapet vid armén och marinen — låtit uppgöra följande översikt¹⁾ av antalet f. d. statstjänare, som för närvarande uppbära pension eller därmed jämförligt årligt understöd till belopp av högst 1,500 kronor för år räknat och som fördenskull, under förutsättning att begreppet »låga pensioner» finge anses sträcka sig till nämnda belopp, möjligen kunna ifrågakomma till erhållande av krigstidshjälp.

Olika uppfattningar kunna givetvis göra sig gällande i fråga om

¹⁾ Införd såsom bilaga till detta protokoll.

det belopp en pension icke må överstiga, för att den skall kunna sägas vara låg.

De motionärer, som föranlett riksdagens skrivelse i ärendet, hava föreslagit, att understöd skulle tilldelas dem, vilkas pensioner icke överstiga 800 kronor, och riksdagen har häremot icke framställt någon erinran.

Domänstyrelsen, som yttrat sig över vissa f. d. kronojägares framställningar om höjning av deras pensioner, har ansett, att pensionsbeloppet och den hjälp, som kan varda beviljad, tillsammans icke må överstiga 750 kronor.

Kommittén har för sin del efter sakens övervägande stannat vid den uppfattningen, att, med hänsyn till levnadsstandarden för vårt folk i allmänhet, den pension torde böra kunna under nuvarande dyrtid kallas låg, som icke överstiger 1,200 kronor om året.

Visserligen har undersökningen i ärendet, efter därom inom kommittén framställt yrkande, utsträckts till alla, som åtnjuta pension eller understöd av högst 1,500 kronor om året, men kommittén har av nyss angivna skäl och med beaktande särskilt av den relativt trygga ställning, som följer av rätten till pension utav staten, icke ansett sig hava fog att föreslå gränsen så betydligt mycket högre än vad riksdagen med sin skrivelse kan antagas hava åsyftat.

I fråga om det belopp, varmed staten borde bispringa f. d. stats-tjänare med låga pensioner, hava inom kommittén yppats två olika meningar, nämligen dels att beloppet skulle föreslås till 150 kronor för varje pensionär, dock att pensionen och tillägget icke i något fall finge tillsammans överstiga 1,300 kronor, och dels att varje pensionär skulle erhålla 100 kronor.

Vid övervägande av de på detta spörsmål inverkan omständigheterna har kommittén ansett sig böra stanna vid det senare alternativet, som i en del fall skulle medföra ända till 100 procents förhöjning i nu utgående pensioner.

Riksdagen har i sin skrivelse förutsatt, att krigstidshjälp borde tillgodokomma endast dem, som visade sig vara i behövande omständigheter.

Lämpligheten av ett sådant förbehåll belyses bland annat därav, att, på sätt av handlingarna i ärendet framgår, ett antal av 36 pensionerade underofficerare vid marinen under år 1916 varit mobiliserade och därför uppburit, utöver pension till belopp av kronor 666:67 eller

kronor 729: 60, ersättning av statsmedel till belopp mellan kronor 2,213: 80 och kronor 2,908: 80 för år räknat.

Behovet bör emellertid enligt kommitténs mening styrkas icke medelst ett på subjektiv uppfattning grundat s. k. fattigdomsbevis, utan genom det medelst debetsedel eller på annat sätt ådagalagda förhållandet, att vederbörande under år 1917 icke har (eventuellt, i syfte att möjliggöra tidigare utbetalning av krigstidshjälpen, år 1916 icke haft) att erlägga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än förslagsvis 1,200 kronor.»

I enlighet med vad sålunda blivit anfört har löneregleringskommittén hemställt, att en var f. d. statstjänare — avskedade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare därunder icke inbegripna — vilken under år 1917 uppbär pension eller därmed jämförligt årligt understöd, som blivit av Konung och riksdag till siffran bestämt eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, till belopp av högst 1,200 kronor för år räknat och som under år 1917 icke har att erlägga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 1,200 kronor, må få uppbära en krigstidshjälp av 100 kronor, att till honom eller, om han under året avlidit, till hans rättsinnehavare på en gång utbetalas.

Då den av kommittén meddelade, här efteråt såsom bilaga intagna översikten av pensions- och understödstagare gäve vid handen, att krigstidshjälp enligt kommitténs förslag kunde antagas komma ungefär 5,000 f. d. statstjänare till del, samt bifall till kommitténs förslag alltså skulle medföra en utgift för statsverket under år 1917 av ungefär 500,000 kronor, hemställde kommittén, att Eders Kungl. Maj:t täcktes hos 1917 års riksdag

dels för ifrågavarande ändamål begära nämnda belopps uppförande såsom förslagsanslag å extra stat för år 1918 under tionde huvudtiteln, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 låta utbetala vad som för ändamålet erfordras,

dels ock föreslå riksdagen att åt Eders Kungl. Maj:t överlämna att utfärda de närmare föreskrifter, som för beslutets bringande till verkställighet må finnas erforderliga.

Efter det löneregleringskommitténs utlåtande avgivits, hava till Eders Kungl. Maj:t inkommit ytterligare följande framställningar i ärendet, nämligen från

Ytterligare
inkomna
framställ-
ningar.

svenska provinsialläkarföreningen, som begär, att pensionerade förste provinsial- och provinsialläkare må beviljas dyrtidstillägg med 20 procent av dem tillkommande pensionsbelopp samt att extra provinsialläkare, vilka erhållit tilläggspension av 1,500 kronor, må beviljas dyrtidstillägg med 40 procent av deras pensioner;

J. Wennerlöf m. fl. före år 1915 pensionerade länsmän, vilka begära en pensionsförhöjning av 600 kronor; samt

f. d. stationsmästaren J. P. H. Berg, f. d. vagnsmörjaren Carl Larsson m. fl. ävensom förra biträdet hos generalpoststyrelsen Jenny Giertz, vilka begära höjning av dem tilldelade pensioner.

Departementschefen.

I anledning av vad Eders Kungl. Maj:t i en till 1916 års riksdag avlåten proposition om krigstidshjälp åt vissa befattningshavare i statens tjänst föreslagit, medgav riksdagen, att dylik hjälp finge under nämnda år utbetalas med belopp, stående i visst förhållande till befattningshavarens taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt och utgående för vart och ett av honom på grund av försörjningsplikt underhållet minderårigt barn, till ett antal av högst fem, med lägst 30 och högst 80 kronor.

I den till innevarande års riksdag avlåtna propositionen (nr 129) angående krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst har Eders Kungl. Maj:t föreslagit dels ett i visst förhållande till de fasta avlöningsförmånerna stående krigstidstillägg och dels en efter den s. k. behovsprincipen utgående krigstidshjälp åt jämförelsevis lågt taxerade befattningshavare med försörjningsplikt mot minderåriga barn.

Riksdagen har i sin nu förevarande skrivelse ifrågasatt, huruvida och i vad mån någon höjning av pensionsbeloppen för sådana pensionsstagare, som uppbure låga pensioner och styrkte sig vara i behövande omständigheter, kunde anses av rådande förhållanden betingad.

På sätt närmare utvecklats i förenämnda proposition till innevarande års riksdag, hava levnadskostnaderna i vårt land under den tid världskriget pågått ökats i högst betydande grad och visa tendens att ytterligare stiga. Vid sådant förhållande är det uppenbart, att de efter normala omständigheter avpassade avlöningarna och pensionerna, åtminstone för de i tjänst varande eller f. d. befattningshavare, vilka uppbära låga avlöningar eller pensioner, i regel icke utan synnerligen stora svårigheter räcka till de nödvändiga levnadskostnadernas bestridande.

Såsom statskontoret och löne regleringskommittén betonat, måste den statstjänare, som vid avgången från sin tjänst kommit i åtnjutande av

pension till belopp, som författningsenligt skall utgå, anses icke hava något som helst befogat anspråk på ytterligare underhåll från staten. Vid denna princip synes det vara av vikt att framdeles som hittills fasthålla, i all synnerhet som ett motsatt förfaringssätt skulle betänkligt rubba den vid alla på senare tiden genomförda lönerogleringar tillämpade regeln, att befattningshavarna själva skola till viss del betala kostnaden för sin pensionering.

Sålunda uttalade betänkligheter mot en stadigvarande förhöjning av utgående pensioner böra emellertid icke hindra, att staten träder hjälpande emellan för att genom en *tillfällig* pensionsförhöjning i någon mån stödja de mest behövande bland dem, som ägnat sina krafter åt dess tjänst.

Visserligen har staten, såsom lönerogleringskommittén erinrat, redan på åtskilliga sätt, exempelvis genom tillhandahållande av livsmedel till nedsatt pris samt genom skattelindringar, sökt hjälpa de mindre bemedlade att komma över dyrtidens hårdaste verkningar, men det är uppenbart, att dessa åtgärder endast i ringa mån kunnat motväga den under senaste tiden inträffade oerhörda stegringen i priset på allt vad till livets nödtorft hörer.

Då statsverket alltså torde böra i någon mån söka lindra de av dyrtiden förorsakade svårigheterna jämväl för statens i behövande omständigheter varande pensionstagare, gäller det att taga ståndpunkt i fråga om understödets belopp och de begränsningar, som för dess utbetalande böra uppdragas.

Rätten till ifrågavarande krigstidshjälp synes böra, på sätt föreslagits i fråga om krigstidshjälp åt i tjänst varande befattningshavare, hänföras till förhållandena vid 1917 års ingång. Härigenom förebygges, att en befattningshavare, som under år 1917 avgår med pension, skulle kunna komma i åtnjutande av krigstidshjälp i tvenne särskilda egenskaper, nämligen dels såsom i tjänst varande befattningshavare och dels såsom pensionär.

I fråga om beloppet har i den riksdagsmotion, som föranlett frågans upptagande, föreslagits en graderad skala, lägst 50 kronor och högst 120 kronor. Inom lönerogleringskommittén har ifrågasatts att beloppet skulle bestämmas till 150 kronor, men kommittén har stannat vid att föreslå 100 kronor, vilket belopp i en del fall skulle medföra ända till 100 procents förhöjning i nu utgående pensioner; och ansluter jag mig härutinnan till vad kommittén sålunda föreslagit.

I fråga om det belopp en pension icke må överstiga för att den

skall kunna sägas vara låg, hava motionärerna i ämnet föreslagit, att gränsen skulle dragas vid 800 kronor.

Kommittén har uttalat den uppfattningen, att, med hänsyn till levnadsstandarden för vårt folk i allmänhet, den pension bör kunna under nuvarande dyrtid kallas låg, som icke överstiger 1,200 kronor om året.

Inom kommittén har emellertid ifrågasatts en sådan form för begränsningen, att pensionen och tillägget icke i något fall finge tillsammans överstiga 1,300 kronor.

Vid bifall till kommitténs förslag skulle inträffa, att en pensionär med 1,250 kronors pension ginge miste om tillägget, medan en pensionär med 1,200 kronors pension kunde erhålla 100 kronors tillägg, så att han bleve bättre ställd än den, som under normala förhållanden åtnjuter högre pension.

För att hindra dylika ojämnheter anser jag begränsningen böra formuleras så, att pensionen och tillägget icke må tillhopa överstiga 1,300 kronor.

Detta medför visserligen omkring 7,500 kronors kostnadsförhöjning utöver av kommittén beräknade 500,000 kronor, men denna relativt ringa förhöjning torde icke behöva föranleda någon ökning av nyssberörda förslagsvis beräknade kostnadsbelopp.

Enligt kommitténs förslag skola från åtnjutande av tillägget undantagas de f. d. befattningshavare, som för år 1917 hava att erlägga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 1,200 kronor. Häremot har jag intet att erinra. Jag anser mig dock böra omförmåla, att enligt förordningen den 30 mars 1917 om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt kan skattskyldig, som eljest skolat erlägga inkomst- och förmögenhetsskatt under år 1917 för högre belopp än 1,200 kronor, till följd av i nämnda förordning medgivna avdrag för minderåriga barn, som han har att på grund av försörjningsplikt underhålla, få det taxerade beloppet nedsatt till 1,200 kronor eller därunder. Detta förhållande torde emellertid sakna större praktisk betydelse i nu förevarande fall, då de understödsberättigade, varom här är fråga, nog endast undantagsvis äga minderåriga barn.

Som det föreslagna understödet är avsett att utgå efter den s. k. behovsprincipen, synes den av löneregleringskommittén föreslagna benämningen krigstidshjälp vara lämplig.

I övrigt har jag icke funnit något att erinra mot löneregleringskommitténs i ärendet framlagda förslag.

Med erinran att Eders Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att i avbidan på de framställningar i ämnet, som kunde varda förelagda riksdagen, till krigstidshjälp m. m. åt befattningshavare och pensionstagare å riksstaten för år 1918 beräkna ett belopp av 16,000,000 kronor, därav 500,000 kronor avsetts till pensionerade f. d. statstjänare, hemställer jag på grund av det anförda, att Eders Kungl. Maj:t nu täcktes föreslå riksdagen att

a) för beredande under år 1917 av krigstidshjälp åt f. d. befattningshavare i statens tjänst — avskedade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare därunder icke inbegripna — vilka vid ingången av år 1917 äro berättigade till pension eller därmed jämförligt årligt understöd, som av Konung och riksdag till siffran bestämts eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, å extra stat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 500,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 låta utbetala vad som för ändamålet erfordras;

b) förklara, att krigstidshjälpen skall till varje dylik f. d. befattningshavare utgå med ett belopp av 100 kronor, under iakttagande dels att hans nu ifrågavarande krigstidshjälp samt pensions- och understödsförmåner icke må tillhoppa överstiga 1,300 kronor för år räknat och dels att från åtnjutande av dylik hjälp undantages ej mindre f. d. befattningshavare, som under år 1917 har att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 1,200 kronor, hustrus taxering däri inberäknad, än även gift kvinnlig f. d. befattningshavare, vars man lever; samt

c) medgiva, att krigstidshjälpen må till vederbörande f. d. befattningshavare eller, om han under året avlidit, till hans stärbhus på en gång utbetalas i den ordning som av Kungl. Maj:t bestämmes.

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter.

Hans Maj:t Konungen biföll vad statsrådet sålunda hemställt; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilagan litt. . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Stig Östergren.

Översikt

av antalet f. d. statstjänare, som från nedan angivna statsinstitutioner uppbära pension eller därmed jämförligt årligt understöd till belopp av högst 1,500 kronor för år räknat.

(Upprättad i december 1916.)

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1917.

Pensionens eller understödets belopp.	Statens järnvägar.	Arméns pensionskassa.	Flotans pensionskassa.	Statskontoret och länsstyrelserna.	Tullverket.	Telegrafverket och dess pensionsinrättning.	Postverket (civilstatens änke- och pupillkassa).	Lotsverket.	Domänstyrelsen (länsstyrelserna; statens domäners fond).	Postsparbanken.	Patent- och registreringsverket.	Summa.
0— 100 kr.....	1	1	53	13	1	18	1	4	—	—	—	92
101— 200 »	10	25	43	65	1	11	4	4	—	—	—	163
201— 300 »	18	3	76	206	4	11	3	5	—	—	—	326
301— 400 »	27	69	107	60	3	1	—	3	—	—	—	270
401— 500 »	29	4	119	69	43	22	¹⁾ 3	6	2	—	—	297
501— 600 »	104	122	122	65	15	5	²⁾ 48	9	1	1	—	492
601— 700 »	334	3	15	39	28	3	5	—	3	1	—	431
701— 800 »	53	47	9	96	43	6	³⁾ 66	1	6	—	—	327
801— 900 »	63	407	32	63	29	7	11	6	21	—	—	639
901—1,000 »	469	747	105	64	16	9	24	7	1	—	1	1,443
1,001—1,100 »	45	—	170	8	51	7	2	62	—	—	—	345
1,101—1,200 »	70	9	—	37	3	93	24	—	—	—	—	236
1,201—1,300 »	121	—	—	6	14	4	2	4	—	—	—	151
1,301—1,400 »	20	5	—	7	—	11	—	—	—	—	—	43
1,401—1,500 »	134	9	—	30	4	16	⁴⁾ 7	—	—	—	—	200
Summa	1,498	1,451	851	828	255	224	200	111	34	2	1	5,455

¹⁾ Av dessa åtnjuter en 200 kronor från postverket och 300 kronor från civilstatens pensionsinrättning.

²⁾ » » åtnjuta sju 300 » » » » 300 » » » »

³⁾ » » åtnjuter en 500 » » » » 300 » » » »

⁴⁾ » » » en 1,125 » » » » 300 » » » »